

BUTLLETÍ ELECTRÒNIC DE LA SOCIETAT CATALANA DE CIÈNCIA-FICCIÓ I FANTASIA

Juliol - Agost 2007. Número 05

Editorial

Ciència-ficció, obrir finestres

En una conversa de la llista de correu de la SCCFF l'abril passat Montserrat Galícia esmentava un fragment de les memòries de Doris Lessing:

"Obrir una novel·la de ciència-ficció, o estar amb escriptors de ciència-ficció, si vens de passar una temporada al món literari convencional, és com obrir finestres en una habitació esquifida i antiquada d'ambient carregat."

I en una taula rodona que vam compartir el mes de juny, el dramaturg Manuel Molins va citar una coneguda quarteta de Josep M. de Sagarra. Com que aquesta és l'única secció del butlletí que no va il·lustrada, també la podem reproduir:

"Pixo a l'abim:
al fons la mar blava,
allà el cap de Begur,
aquí el cap de la fava."

Què té a veure una citació amb l'altra?

El comentari de Lessing no necessita aclariment; si de cas ens fa enveja.

El poema de Sagarra sí que demana comentari de text. Dels quatre versos, tres acaben amb visions àmplies: "l'abim", "la mar blava", "el cap de Begur", i el darrer s'inclina a mirar més avall del melic. I, com tot poema, pot admetre una interpretació metafòrica.

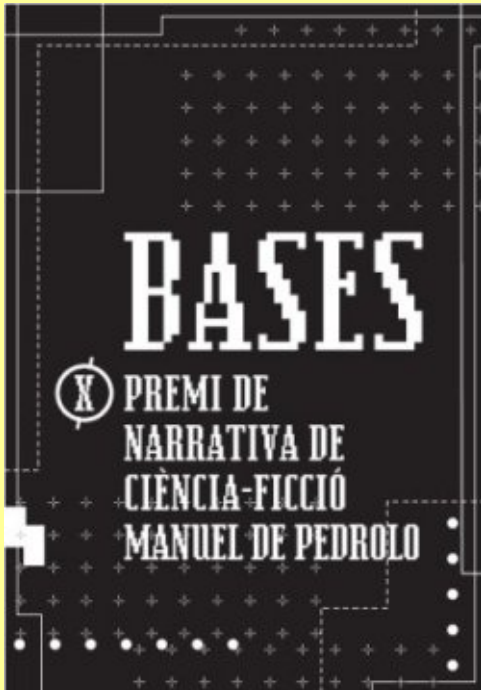
Sovint s'invoca el tòpic que els escriptors catalans es queixen més que escriuen, que la literatura catalana viu instal·lada en la lamentació, si no en la glossa dels encants del melic propi. Com tots els tòpics, aquest també és abusiu i injust, i com tots els tòpics també pot tenir la seva part de realitat.

L'àmbit de la literatura catalana de ciència-ficció és una finestra oberta enfora d'aquest panorama, com explica Lessing que és la seva ciència-ficció al seu àmbit? O és un àmbit de la queixa damunt la queixa? Quants comentaris no comencen dient que si parlar de ciència-ficció és plorar, i si parlar de literatura catalana és plànyer-se, parlar de ciència-ficció catalana és desesperar-se?

Si la ciència-ficció és una finestra oberta a l'infinit -si tota la literatura és obrir finestres o, millor, esbotzar parets-, necessitem una ciència-ficció catalana també oberta a l'abim i a la mar blava. I si convé al cap de Begur, que és un paisatge ben nostre i ben suggeridor.

A. M. J.

NOTÍCIES

X PREMI MANUEL DE PEDROLO

El Patronat Municipal de Cultura de l'ajuntament de Mataró ha publicat la convocatòria i les bases del X Premi Manuel de Pedrolo de narrativa de Ciència-ficció. El termini per a la presentació d'originals acaba el dia 31 de juliol.

Podeu llegir les bases a la pàgina web del patronat [cllicant aquí](#).

Els premis de l'any passat, lliurats als guanyadors per Adelais de Pedrolo en el marc de la 10a Trobada de Ciència-Ficció, van ser atorgats a Teresa Udina Abelló i Vladimir Hernández Pacín en la categoria de novel·la curta i a Jordi Munnshe Colomé en la de relat. Aquest darrer premi no ha estat convocat enguany.

La novel·la i el relat citats seran publicats properament en la col·lecció "Ciència-ficció" de Pagès Editors.

T.S.

EL FESTIVAL DE CINEMA FANTÀSTIC DE SITGES FA QUARANTA ANYS

Fill d'aquella Primera Setmana del Cinema Fantàstic que tingué lloc l'any 1968, el quarantè Festival de Cinema de Catalunya tindrà lloc entre els dies 4 i 14 d'octubre d'enguany, consolidat com el primer festival de cinema fantàstic del món.

De manera especial, aquesta edició del festival vol homenatjar tot un clàssic, *Blade Runner*, estrenat ara fa justament vint-i-cinc anys i del qual es projectaran diverses versions i que, a més, ha servit d'inspiració per al cartell.

A la secció de Cinema Fantàstic Espanyol s'hi podrà veure pel·lícules com *El orfanato* de J.A. Bayona, produïda per Guillermo del Toro, que obrirà el

festival o, també, *Rec* de Jaume Balagueró i Paco Plaza, *Los cronocrímenes* de Nacho Vigalondo, *El rey de la montaña* de Gonzalo López-Gallego, *Los justos* de Manuel Carballo o la pel·lícula d'animació *Nocturna* d'Adrià Garcia i Víctor Maldonado.

La secció oficial Fantàstic projectarà alguns dels títols que tenen més expectació, com *I'm a Cyborg, but that's Ok* de Park Chan-wook, *The Fall* de Tarsem Singh, *Teeth* de Mitchell Lichtenstein, *Waz* de Tom Shankland, *À l'intérieur* d'Alexandre Bustillo i Julian Maury, i *1408*, adaptació de la novel·la de Stephen King dirigida per Mikael Håfström.

Fora de competició, a la secció **Première** es projectarà el *thriller* de terror *Butterfly on a Wheel* de Mike Barker, protagonitzat per Pierce Brosnam, Gerard Butler i Maria Bello.

Fruit de la col·laboració amb la **Semana del Cine Fantástico y de Terror de San Sebastián**, es dedicarà una retrospectiva a l'*American Gothic*, cine de terror nord-americà dels anys setanta, en la qual es recuperaran pel·lícules dels recentment desapareguts Bob Clark i Dan Curtis, com *Dead of Night* i *House of Dark Shadows*, i també d'altres clàssics del gènere com de *Last House on the Left* de Wes Craven o *The Other* de Robert Mulligan.

La secció **Anima't** s'inaugurarà amb *Tekkonkinkreet* de Michael Arias, i la de **Noves visions** obrirà amb *Zoo* (documental experimental de Robinson Devor entorn del polèmic tema de la zoofília), i inclourà altres produccions, en la línia del cinema d'autor, com *Mr. Lonely* d'Harmony Korine o *Nos amis les terriens* de Bernard Werber.

Gun Ghung (Eye in the sky) de Nai-Hoi Yau, produïda por Johnnie To, serà la inauguració de la secció **Orient Express**.

Com a novetat cal fer notar que la secció **Catalan Focus** canvia de format i estarà formada a partir d'ara tant per pel·lícules integrades en la programació oficial del festival com per retrospectives dedicades a clàssics i a figures del gènere imaginari català.

El pressupost per a la present edició és d'aproximadament tres milions d'euros, que es financen en bona part amb les aportacions dels patrocinadors i de les companyies i empreses col·laboradores, que veuen en la seva aliança amb el Festival una plataforma excel·lent de projecció i construcció de marca.

Tota la informació referent al festival, la trobareu al web oficial: <http://www.cinemasitges.com/ct/>

Ciència-ficció al Grec

Dins la programació del Festival de Barcelona Grec 2007, l'únic espectacle teatral d'autor català és *Gènesi 3.0* de Gerard Guix, que podem veure al Romea fins al 22 de juliol. Amb el títol *El cementiri*, el text de Gerard Guix (Vic, 1975) va guanyar el tercer premi Fundació Romea de textos teatrals. Amb direcció de Carlos Wagner, l'obra ha anat evolucionant fins a transformar-se en un espectacle musical, amb música de Josep Sanou. L'autor, que opina que "anem cap al

futur apocalíptic de *Blade Runner*", presenta un món futur en què l'espai és tan escàs que s'ha prohibit els cementiris i els enterraments i s'ha imposat el culte funerari en línia. Una noia, Isobel, transgredint les normes i les lleis, vol enterrar la seva mare en un dels últims cementiris, on troba l'enterramorts Travis.

Rectificació

La Mercè Masnou i en Joan Llongueres ens han escrit per dir-nos:

A la bonica entrevista que ens va fer i que ha sortit al vostre butlletí núm. 4 hi ha una errada que caldria, si és possible, rectificar. La foto que hi va posar, en la qual estem recolzats en una columna del castell de Cardona, és d'en Joan Puig i no del Jason.

Que en quedi constància, doncs.

LLIBRES

Sebastià Estradé

De tants colors.

"L'Albí/Narrativa", 21, Edicions de L'Albí, Berga, juny 2006.

El degà dels autors catalans de ciència-ficció, Sebastià Estradé, nascut a Sallent de Llobregat el 1923, l'any passat encara va publicar un nou llibre de relats, que per algunes referències fan pensar que havien estat escrits anys abans i ara els ha revisats i donat a conèixer. Dels deu contes, n'hi ha un que el podem classificar sense dubtes de ciència-ficció. A "L'invent" trobem un inventor que s'ha enriquit amb la patent d'unes ulleres auditives i traductores d'idiomes, i a qui, patint del cor, se li acut que la línia que enregistra les oscil·lacions d'unes palpitations alterades té a veure amb la que s'obtidria resseguint les notes d'una partitura. Així, inventa un aparell que enregistra i transforma en música les palpitations del cor, i per tant permet sentir la música íntima de cadascú en els seus estats d'ànim més profunds; unes joies, anells i medalles, especialment dissenyades, permeten enregistrar els sons sense que el subjecte se n'adoni i, doncs, falsegi l'estat real. La sorpresa vindrà quan l'inventor escoltarà i identificarà les músiques.

"El pobre" també és protagonitzat per un inventor, que en aquest cas ha estat desposseït per un empresari sense escrúpols, i havent assumit noblement la seva situació participa en un futurista congrés de pobres. Al conte "Els savis inútils" es capgira un col·loqui que en principi hauria de tractar de l'excés de gent que estudia i la manca dels que haurien de fer feina manual, i es transforma en una denúncia de la manca de savis autèntics.

Finalment, hi ha un ressò de l'interès d'Estradé pels temes espacials a l'esperpèntic conte "Sinusitis", en què el protagonista, que treballa a l'observatori astronòmic, fa algunes metàfores de tema espacial.

A.M.J.

Diversos autors

Salou, 6 pre-textos III.

"Salou, 6 pre-textos", 3, Ajuntament de Salou, Salou, abril 2007.

Per tercer any consecutiu, amb motiu de la diada de Sant Jordi, l'Ajuntament de Salou ha editat un llibre amb relats de sis autors vinculats a la vila i la comarca, com a obsequi institucional i amb l'objectiu de fer que el nom de Salou esdevingui una referència literària.

Al volum d'enguany, dels sis autors, tres estan relacionats amb la literatura de ciència-ficció i fantasia i amb la SCCFF. De Rosa Fabregat, el conte "Els va veure" és un relat dur i realista, que es desplega entre Lleida i Salou, sobre una colombiana obligada a prostituir-se, i que resol els fragments més escruixidors amb una incursió al fantàstic amb referències mítiques, amb una mena de paraciència-ficció i fins amb esments concrets a 2001. Jordi de Manuel a "El laberint" introdueix a PortAventura una atracció que és una porta del temps, en una fantasia immersa en la realitat familiar a la manera de Bradbury o Matheson, i sabent-hi incloure amb naturalitat la referència policíaca amb el guardià de la llei que sempre rep, marca de la casa. I finalment Xulio Ricardo Trigo amb "Vigília" mostra tres escenes d'una història cruel a la platja de Salou, amb la seva poètica manera d'enfocar el gènere fantàstic, entre el realisme i l'onirisme, en què res no és allò que sembla i la realitat sempre és més sòrdida que la seva imatge somiada.

A.M.J.

Miquel Barceló

LA CIÈNCIA-FICCIÓ

Col·lecció "Vull Saber", 36. Editorial UOC, Barcelona, 2006

Bàsicament ens trobem davant d'un llibre que ens obre la porta d'entrada a la ciència-ficció. El que fem després de llegir les gairebé cent pàgines és cosa nostra, tot dependrà de l'interès que ens hagi despertat la incursió en aquest món fantàstic que es recolza d'una banda en l'especulació científica, més o menys fonamentada, i d'altra banda en la imaginació (potser infinita si voleu) de l'autor conxorxada alhora amb la complicitat del receptor. Sens dubte és molt important la predisposició que tinguem a introduir-nos en aquest gènere.

Així doncs en Miquel Barceló, a la seva manera, ens fa de "cicerone" i ens situa dins de les diferents definicions i l'evolució en la forma que ha adoptat el gènere des de les seves primeres incursions, sobretot en el món de la literatura. M'agradaria assenyalar com a mostra de la complexitat del tema la definició de Tom Shippey: "La ciència-ficció és molt difícil de definir ja que és la "literatura del canvi" i canvia mentre s'està tractant de definir-la." Jutgeu vosaltres mateixos.

Després d'aquesta introducció es cataloguen els subgèneres i es fa una exposició de l'evolució històrica, ben documentada, des dels orígens fins a gairebé l'actualitat. A les acaballes del llibre se'ns introdueix en altres disciplines de la ciència-ficció (cinema, televisió, ràdio, teatre...) que no han fet més que reforçar el gènere. Al final se'ns dóna una llista de "recomanats" que, tal com reconeix el mateix autor, sempre és una tasca difícil, perquè la subjectivitat hi té un paper important.

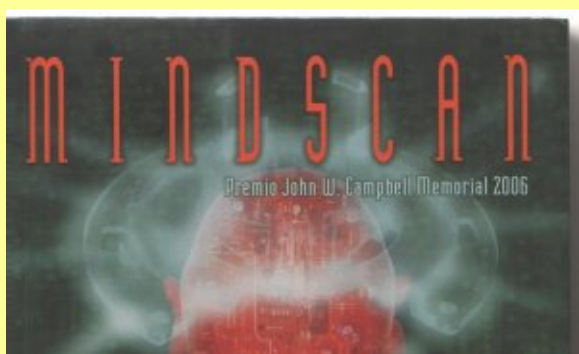
Per acabar, he de dir-vos que crec que, si llegiu el llibre, és possible que hi trobeu a faltar alguna cosa, però el que és segur és que de les que hi ha no en sobra cap.

Pep Homar

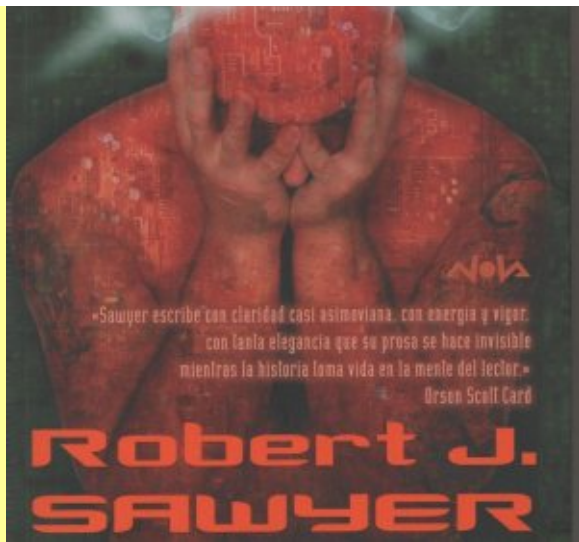
Robert J. Sawyer

MINDSCAN

Traducció de Rafael Marín Trechera. "Nova", Ediciones B., Barcelona, 2007.

D'entre els llibres, en castellà, que he pogut llegir darrerament crec que mereix destacar, per l'originalitat dels seus plantejaments, *Mindscan* de l'autor canadenc Robert J. Sawyer. Sawyer, que amb aquest llibre va guanyar el John W. Campbell Memorial de l'any 2006, és un escriptor que sorprèn sempre per l'originalitat d'uns temes farcits de reflexions col·lectives ètiques i morals. Això era encara més intens en l'anterior dels seus treballs, la novel·la llarga

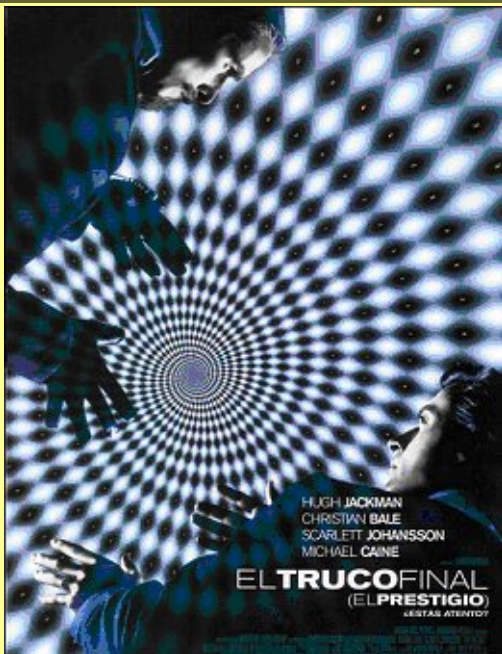
que sota l'epígraf d'*El paralaje Neanderthal* va ser publicada per "Nova" d'edicions B en tres volums, absolutament imprescindibles si es vol conèixer la ciència-ficció moderna més especulativa, amb els títols d'*Homínidos*, *Humanos* i *Híbridos*. En aquest cas la disjuntiva era simple: en dos universos paral·lels viuen, separadament, el que podríem anomenar, simplificant, els descendents dels neandertals, que en el seu univers no es van extingir, i els dels cromanyons. Les comparacions de tipus social, moral, ecològic, religiós i de tota mena són constants al llarg de la saga i, sovint, serveixen per a criticar durament la societat en què ens ha tocat viure.

Ara, amb la novel·la que comentem, Sawyer planteja un nou problema que barreja aspectes ètics amb qüestions legals. En un futur immediat, quan els éssers humans estiguin propers a la mort tindran l'oportunitat d'escanejar-se el cervell i fer-ne una còpia exacta que posaran en un altre cos creat artificialment. Com que la llei no permet eliminar físicament l'individu, durant un temps hauran de continuar existint "original" i "còpia", encara que en llocs separats. La novel·la segueix les peripècies de dues persones, una d'edat avançada, escriptora de novel·les juvenils de gran èxit, i l'altra, un milionari relativament jove afectat d'una malaltia incurable, que decideixen sotmetre's a aquesta tecnologia. El problema esdevé quan la primera mor i s'ha trobat un tractament per a la malaltia del segon. Això provoca una reacció per part dels possibles hereus en el primer cas i per part de l'individu que en acceptar el procediment havia fet renúncia explícita de tots els seus béns en favor de la còpia. A partir d'aquest moment hi ha tot un seguit de discussions per esbrinar qui és realment el dipositari dels drets i, sobretot, què és el que defineix la consciència, la intel·ligència i, en definitiva, el component o components necessaris i imprescindibles per a ser considerat un ésser humà. O, com a mínim, un ésser vivent que mereixi el respecte dels altres.

Sense arribar a la profunditat de l'obra citada al començament, *Mindscan* és una novel·la agradable de llegir que fa passar l'estona i convida a pensar.

T.S.

CINEMA

Trànsit de la literatura al cinema:

el cas d'“El truco final”

(The Prestige)

Les novel·les, els contes, són paraules generalment impreses en paper. Els films són imatges i sons (fets de sorolls i música, però també amb paraules). Les pel·lícules inspirades en obres de narrativa de ciència-ficció tenen tot sovint l'inconvenient o, segons com es miri, l'avantatge

d'oferir-nos efectes especials que ens fan veure allò que hem d'imaginar quan tan sols veiem paraules impreses. No és aquest el cas d'*El truco final* (film ressenyat al butlletí núm. 3), una pel·lícula que exhibeix pocs efectes especials -llevat dels que són justificats per la màgia-, justament perquè la història no els necessita.

The Prestige, la novel·la de Christopher Priest en la qual es basa la pel·lícula, és una obra metaliterària: un llibre dins un llibre o una novel·la que es vertebrava al voltant d'un llibre, una fórmula que ben explotada dona bons rendiments en el panorama literari actual (*El nom de la rosa*, *L'ombra del vent*, *La història interminable*, *Pandora al Congo...* i tants altres). Qui ara escriu, per motius que no vénen al cas, va veure la pel·lícula abans de llegir el llibre. No em sap greu dir que em va agradar més l'obra cinematogràfica que la novel·la, cosa que no sé si podria dir si hagués llegit abans el llibre (amb tota l'admiració per Philip K. Dick, confesso que també em va agradar més l'obra cinematogràfica que la literària en els casos de *Minority report* i *Blade Runner*). Christopher Nolan construeix un guió sòlid i creïble en *El truco final*, amb una ambientació magnífica i una tibantor que no fa decréixer l'interès per la trama. Christopher Priest estructura una bona novel·la, però no explota com en el film les relacions humanes entre els mags o la paradoxa amb l'amant, la dona i els dos (tres!) homes protagonistes. Trobo a faltar que el llibre no hagi aprofitat el context històric i el combat intel·lectual (i polític) entre Nikola Tesla i Thomas A. Edison, la lluita entre el corrent altern i el corrent continu, entre l'esquerra i la dreta, entre les primeres proves rostint gats i cadells de gossos i les execucions públiques electrocutant persones assegudes en una cadira.

Jordi de Manuel

CÒMIC

NOVETATS I REEDICIONS

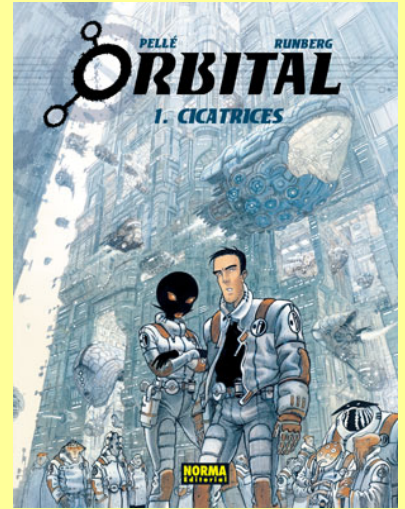

El Saló Internacional del Còmic ens ha portat algunes novetats que agrairan els lectors de còmics de ciència-ficció. Cal destacar en aquest aspecte les aportacions fetes per Norma Editorial. Primer per "Megacity 909", una col·lecció començada als Estats Units el gener del 2005, de la qual Norma ha tret al mercat dos volums dels cinc àlbums publicats fins ara al país d'origen. Encara que en aquests primers volums s'indica que es tracta d'una sèrie creada per un equip format per Jacob Lee, Kano Kang, Andrew Dabb i Zack Suh, els dos primers són obra d'aquests dos darrers autors, que han ideat una trama futurista que especula sobre la fi de la humanitat i el començament d'una nova era dominada per les màquines. Els humans han creat un satèl·lit artificial equipat amb tota mena de ginyes, que s'ha revoltat i manté esclavitzats els homes. Un grup paramilitar té, però, la clau per a fer acabar aquesta situació. Encara que com es pot veure no hi ha res de nou en aquesta idea, la col·lecció ha tingut un considerable èxit de vendes tant als Estats Units com a França, probablement perquè les portades, en aquests llocs, suggereixen una mena de còmic més proper a l'erotisme que a la ciència-ficció. Una característica bastant habitual en l'estil manga, encara que sigui un

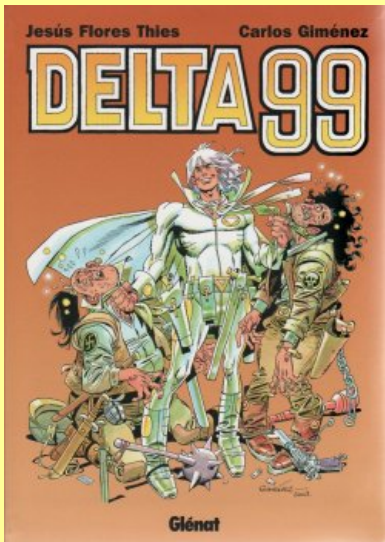
manga "sui generis" fet en un país d'una tradició i una cultura força diferents. Precisament la simplicitat icònica característica de la majoria de còmics d'aquest corrent rebaixa força la consideració final d'aquest producte, que, en

contrapartida, gaudeix d'uns guions ben elaborats.

La segona és potser una obra més personal, amb unes característiques més properes als plantejaments europeus. Es tracta d'"Orbital 1", una sèrie creada per l'editorial francesa Dupuis l'abril del 2006, pel guionista Sylvain Runberg i per Serge Pellé, procedent del món de la publicitat i que s'estrena com a dibuixant de còmics. El primer i únic volum, fins ara, *Cicatrices*, situa la trama al segle XXIV, en una estació orbital on conviuen les diferents ètnies que formen part de la Confederació. Una confederació que, fins al moment, ha vedat l'entrada de la Terra i que, ara, ha acceptat la presència de Caleb Sawny, que haurà de compartir la feina amb Sandjarr Mézoké, membre d'una ètnia que fins aquell moment havia estat en conflicte amb els terraquís, i que formaran un equip destinat a resoldre pacíficament els conflictes que sorgeixin a la Confederació. La voluntat dels autors és de fer episodis independents que permetin una lectura individualitzada dels àlbums. Encara, però, que la complexitat dels guions els ha obligat a tancar els episodis cada dos àlbums, hi ha una raonable expectativa d'èxit, atès que el lector no haurà d'esperar més d'un any per veure acabar una aventura. "Orbital 1" està pensada per a gent adulta que llegeix ciència-ficció i, en conseqüència, les referències a l'actualitat política apareixen periòdicament en el transcurs de la narració.

Edicions Glénat per la seva part ens ha permès recuperar dues obres clàssiques imprescindibles. La primera, *Hypocrite*, és un volum que recull els episodis creats per Jean Claude Forest que van ser publicats a França per la revista "Pilote" els anys 1972 i 1973. És força inexacte qualificar *Hypocrite* com a obra de ciència-ficció, però l'absurd de les situacions, la utilització de l'humor i el *non-sense* permeten enquadrar-la dins la categoria del "fantàstic". En qualsevol cas es tracta d'una obra imprescindible per als qui vulguin conèixer les diferents facetes de l'autor de la molt coneguda *Barbarella* i la menys coneguda però no menys important *Mysterieuse matin, midi, soir*, possiblement la millor adaptació que s'hagi fet mai d'una obra de Jules Verne.

I, per acabar, el recull en un sol volum de tots els episodis de *Delta 99* dibuixats per Carlos Giménez amb guions de Flores Thies, primer, i Víctor Mora, després. Com que he tingut el privilegi de ser l'autor del pròleg em limitaré a insistir en alguns aspectes que hi assenyalo.

En primer lloc diré que, malgrat tots els defectes del moment i la circumstància de la seva creació, *Delta 99* va suposar una alenada d'aire fresc que va permetre, als qui havíem passat de l'adolescència a la joventut, respirar profundament i poder continuar llegint còmics sense avergonyir-nos. Als intents d'aconseguir uns guions diferents i més profunds calia afegir que les pàgines de Carlos Giménez van suposar una autèntica revolució pel seu grafisme i el seu llenguatge, amb una planificació, un muntatge, uns diferents tipus de fosa i uns salts el·líptics totalment insòlits fins a aquella data dins el panorama del còmic autòcton. Va sorprendre, en aquell moment, veure unes historietes que tenien fons documentats i molt curiosos. Els típics primers

plans de tants i tants tebeos, excusa emprada per molts dibuixants per evitar-se problemes d'ambientació i documentació, aquí només eren utilitzats quan eren necessaris per a la narració.

Delta 99, amb tots els seus defectes, és una obra imprescindible, sobretot per les seves aportacions gràfiques, per als qui vulguin tenir una visió àmplia de la ciència-ficció en el còmic fet a l'Estat espanyol. El llibre de Glénat ens permet comprovar-ho.

T.S.

Sobre portals i webs

de ciència-ficció i fantasia

L'Eloi Puig, com un kraken genuí (cefalòpode gegantí de la mitologia escandinava endrapador de vaixells), devora llibres de ciència-ficció i els destil·la en català (i castellà) al seu web "La biblioteca del Kraken" (<http://www.elkraken.com/>). Tot i que declara, "Aquesta web només pretén ser una eina de consulta ràpida sobre literatura fantàstica, les breus ressenyes expressades en la mateixa es basen en algunes de les novel·les del gènere fantàstic (Ciència-Ficció, Fantasia i Terror) que he llegit", el portal va una mica més enllà. Classifica més de tres-centes obres en diferents seccions (Ciència-Ficció, Fantasia; Terror; Assaig; Narrativa general; Revistes i Clàssics Aventures) i presenta un pla de navegació àgil. Cada obra devorada pel Kraken està ressenyada, comentada i valorada amb números i estrelles. És un dels pocs llocs del ciberespai on es poden trobar opinions i comentaris crítics de qualitat sobre obres de ciència-ficció autòctona. Per molts anys!

La Biblioteca del Kraken

Aquesta web només pretén ser una eina de consulta ràpida sobre literatura fantàstica, les breus ressenyes expressades en la mateixa es basen en algunes de les novel·les del gènere fantàstic (Ciència-Ficció, Fantasia i Terror) que he llegit. Qualsevol aportació per part vostra serà molt ben rebuda, doncs la pàgina anirà evolucionant a mesura que es detectin més necessitats.

Novetats!

Seccions	Esposa hechicera	Terror Còsmico	Els fills del capità Verne	Harry Potter i l'orde del Fènix	Els viatgers de la negra nit
Ciència Ficció					
Fantasia	Fritz Leiber	Diversos autors	Diversos autors	J.K. Rowling	Jordi Ferrés
Terror					
Assaig					
Narrativa general					
Revistes					
Clàssics Aventures					

Llistats

- Llistat per autor
- Autors ++
- Llistat per valoració
- Sagues
- Llibres rebuts

Enllaços

- Llistat d'enllaços

Altres

- Llibre de visites
- Contacte amb el Kraken

Darrers articles!

- [Hijos de la noche](#), M^o del Carmen Hermoso

Notícies! (cortesía de Stardust)

- 29/06/2007 [Juego de tronos en bolsillo](#)
- 29/06/2007 [Nuevo magazin de ciencia ficción](#)
- 28/06/2007 [Ya a la venta, Mundo al revés](#)
- 27/06/2007 [Espatrek 2007](#)
- 25/06/2007 [Nueva historia de la infamia en Bibliópolis](#)

Les millors lectures de l'últim semestre

Jonathan Strange i el senyor	Ilión + Olympo	La larga marcha	Pies de barro	Etreum. La biblioteca del destino

"BEM On Line": <http://www.bemonline.com/modules/news/-ficció>. Té una mica de tot: notícies, novetats, opinió, ressenyes de llibres, pel·lícules, articles, relats... És un dels portals veterans de ciència-ficció i és molt recomanable passar-hi sovint per posar-se al dia.

"Sitio de Ciencia-ficción": <http://www.ciencia-ficcion.com/bienvenida.html>. Es tracta d'un web també molt actiu. Amb novetats, articles, ressenyes i relats. Molt convenient de conèixer per a qualsevol afeccionat a la ciència-

ficció.

"Cyberdark", <http://www.cyberdark.net/>, creat l'any 2000, amb diferents ramificacions que se n'han originat: el "fill" de Cyberdark: <http://www.ccyberdark.net/> amb ressenyes de llibres i articles d'opinió, o "Literatura Fantàstica": <http://literfan.cyberdark.net/>, un portal ben dissenyat que conté una bona base de dades i de comentaris sobre llibres de ciència-ficció publicats des de l'any 2003.

"LibrosCiFi.com": <http://www.libroscifi.com/> és un portal amb una trentena de clàssics de ciència-ficció. El més interessant (els editors tanqueu els ulls!) és que des d'aquí es poden descarregar les obres (tan sols en espanyol..., que ningú no es faci il·lusions ara).

"Base bibliogràfica de Ciencia (BBCFF)": <http://dreamers.com/libroscf/index.html> és una base de dades que conté una multitud d'autors i llibres de ciència-ficció i fantasia publicats a Espanya i Hispanoamèrica. La mateixa funció la fa la base de dades més completa de ciència-ficció publicada en espanyol, "Terminus Trantor": <http://www.ttrantor.org/IniEntrar.asp>.

Hi ha també un seguit de portals que es fonamenten en fòrums sobre ciència-ficció i literatura fantàstica: "Sedice" (<http://www.sedice.com/>); "Portal de Ciencia ficción" (<http://www.portal-cifi.com/index.php>), o el recent portal de fòrums de ciència-ficció en català "cienciaficció.cat" (<http://cienciaficcio.cat/phpBB2/>).

Segur que m'he deixat molts altres web interessants, però aquests són els que jo conec i visito (uns més que altres). Vull tancar aquest escrit amb el bloc "jcficció" <http://jcficcio.blogspot.com/>, mantingut per l'asimovià Josep Cuèllar, incondicional de la ciència-ficció hard, i fet íntegrament en català.

Com molt bé es diu al paràgraf final de l'editorial d'aquest butlletí, "la ciència-ficció és una finestra oberta a l'infinit". Des del foradet d'Internet tan sols veiem una part d'aquest infinit, però paga la pena encastar-hi l'ull.

JdM

OPINIÓ

Vasos comunicants entre el Realisme i el Fantàstic

Només canvia el procediment, no la vocació de fons. Si et proposes d'escriure una novel·la en què converteixes en visibles realitats invisibles, és a dir, no conegudes, posem per cas: barris de Barcelona entaforats en la més absoluta discreció com Vallcarca o com el Carmel, si se t'acudeix de descriure com viu, pensa, vesteix i parla l'habitant d'aquests barris (més invisible encara que el barri mateix), el relat o la fotografia com més realista sigui -bella paradoxa- més impressió d'irrealitat produirà. Pots escriure literatura realista sense haver-te de

sentir un traïdor a la causa del gènere fantàstic. Per al lector que no conegui aquells paisatges humans,

especialment per a aquell lector que viu a escassos quilòmetres, li semblarà tant o més exòtic que la crònica d'un viatge al Buthan.

I el que sobtarà més és com parla l'habitant d'aquests barris (i l'habitant de qualsevol barri de Barcelona, en realitat). Sobta, perquè no solem parar l'orella per constatar quins són el nivell i l'estil de català que s'enraona a Barcelona en general (després de fer-ho, disculpa't i aclareix que feies un estudi sociolingüístic i no tafanejaves com una portera o un conserge; tu, prova-ho). I encara menys hem perdut el temps elaborant un estudi comparatiu entre el català que enraona un ciutadà de Barcelona de classe mitjana i un actor de teleserial de les sobretauls de TV3 que encarna un ciutadà de Barcelona de classe mitjana.

Els editors -i ja no parlem dels correctors- rebutgen, han rebutjat i rebutjaran una novel·la d'aquestes característiques -primer s'esgarrifen, a la vista dels barbarismes, castellanismes, localismes, construccions sintàctiques al·lucinants i altres formes bastardes, i després procedeixen a rebutjar-la. S'oposaran fermament que a aquell català barceloní col·loquial tan genuí se li concedeixi carta d'existència. No hi donen crèdit. I creuran fermament que l'autor n'ha fet un gra massa. Parlo per experiència consolidada.

Incomoda l'existència de certs barris i certa gent que viu al marge del bon gust que representa la llengua estàndard -sí, aquella que no enraona ningú real-, gent tan poca-solta que no s'ajusta als clixés literaris. En el cas de la llengua: sí, fa uns quants segles, el prestigi de la llengua francesa va fer que l'anglès importés quasi la meitat del seu vocabulari actual de la llengua dels francesos, la llengua dels catalans no té prou força ni autoestima per a poder permetre's de fer el mateix amb el castellà o l'anglès. Per als que estimen el català tant com el Barça, aquesta incorporació massiva -i imparabile en la llengua del carrer- la veuen com el principi de la fi. I no els trec la raó.

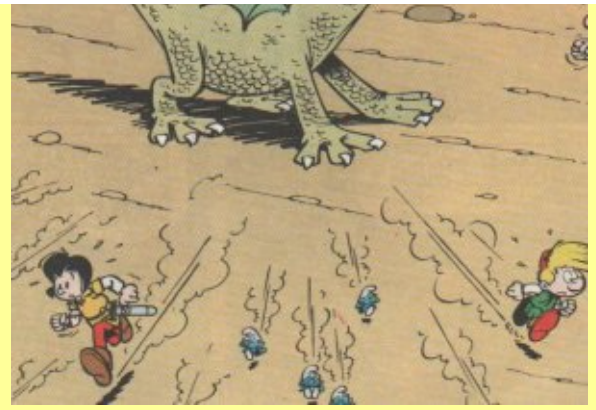
El que en surt perdent, d'aquest atrinxerament de la nostra llengua, és la veritat sobre la llengua real que es parla a Barcelona. El que en resulta és que el barceloní que parlen els barcelonins està estigmatitzat i prohibida la seva consagració literària fins i tot en una novel·la costumista. Els personatges barcelonins han d'enraonar català estàndard, mentre que dels personatges de qualsevol altra població catalana podem fruit de les seves delícies lingüístiques locals. El "barceloní" literari és una parla encotillada irreal, un català estàndard -matisat perquè no sembli estàndard-, és a dir, una convenció lingüística fantàstica (amb una finalitat subliminalment pedagògica i museística o zoològica -preservar i revifar). El català estandarditzat que es fa parlar a un delinqüent comú de Barcelona i la rogalia en una novel·la o en una telenovel·la de TV3 -ja partint del fet sociològicament estrany d'un delinqüent comú enraonant català- el sublima i el fa esdevenir un Arsène Lupin. Aquest ús d'una llengua irreal fa que la novel·la realista i costumista (i la telenovel·la) en català tingui aires fantàstics.

La conclusió: És inviable una novel·la costumista ambientada a Barcelona en català. A Barcelona, només s'hi pot ambientar novel·la fantàstica o de ciència-ficció o històrica. No és cap casualitat que la Sagrada Família sigui l'emblema de Barcelona.

o o o o

Qui no és seguidor de la ciència-ficció, i tampoc no és tan despistat per a associar aquest gènere només amb "Els marcians ataquen", és possible que s'hagi fet la idea que l'escriptor de ciència-ficció -com a bon hereu de Verne- busca encertar realistament pronòstics sobre futurs possibles a partir d'indicis en el present. Segons això, la ciència-ficció tindria vocació realista.

El tòpic de l'historiador novel·ler també diu el mateix. També diu que vol encertar pronòstics. Suposem que la literatura de ciència-ficció i la històrica no busquessin fer literatura, que s'haguessin oblidat d'aquest detall -en molt casos, que no detallaré per educació, això és exacte-, sinó que pretenguessin sobretot encertar pronòstics.

L'historiador novel·ler pronosticador miraria cap al passat, amb l'avantatge presumible sobre el ciènciàficcionaire de comptar amb documents. I amb l'avantatge també que els seus pronòstics sobre el passat mai no podran ser comprovats en viu i en directe. Des d'aquesta perspectiva, hauria estat millor per a George Orwell titular la seva obra 1984. I a Clarke, 1001. Ara no sentiríem aquesta estranyesa de viure en el 2007 com si el futur l'haguéssim deixat enrere. Si les obres esmentades encara es poden llegir és perquè continuen essent obres literàries.

Quan, oblidant la literatura, es busca el realisme i l'encert dels pronòstics, paradoxalment la fantasia s'acaba imposant en tots dos casos. Els vaticinis de la ciència-ficció van quedant en evidència a mesura que van caient els fulls dels calendaris, i els "no-encerts" esdevenen fantasia pura, mentre que la novel·la històrica s'estalvia la vergonya mentre no disposem d'una màquina del temps que funcioni. Però el meu dogma de fe és que, per molt i ben documentada que estigui una novel·la històrica, el que s'hi narra pertany, en un percentatge massa important, a l'àmbit fantàstic. O, si voleu, a l'àmbit mitològic. L'Alexandre el Magne que ens ha arribat té més en comú amb els déus del panteó que -segurament- amb l'Alexandre el Magne real. El més atractiu i potent d'una novel·la històrica o d'una de ciència-ficció no és el rigor de la documentació o la capacitat per a la vidència de l'autor, sinó els seus elements fantàstics genuïns, allò que és l'aportació íntima de l'autor. Els buits que omple amb més o menys gràcia.

I continuo: El sociologisme que practiquen Quim Monzó -i deixebles- en els seus contes breus acaba caient també en el sac de la fantasia passant per un altre procés. El terme mitjà, el clixé de ciutadà més usual: classe mitjana-alta, barceloní del barri més impersonal i abstracte, l'Eixample, s'acaba allunyant de la realitat (= concreció borratxa i meravellosa dels fets quan ens hi acostem i ens els mirem amb ulls de nen), per a construir quimeres versemblants i estilitzades. La màgia és creure's aquesta realitat literària, sortir a passejar per l'Eixample i acabar veient pertot els personatges ridículs i bidimensionals de Monzó.

En aquest panorama, per què necessitem la literatura fantàstica pròpiament dita?

-Gènere fantàstic? Vol dir allò del Harry Potter i les històries de Dracs i Masmorres? -un erudit de cap de setmana us pot aclaparar amb aquesta sortida de fi estilista.

-No, Kafka, Borges... ja saps.

-Uf! No suportó Kafka. És massa kafkià -us respondrà el vostre cunyat, si s'ajusta als paràmetres del cunyat mitjà català.

El gènere fantàstic és una càrrega de profunditat. No es limita a gratar la superfície. El que cert tipus de lector - aquell que l'editor català considera el prototipus de lector català- no tolera és que li burxin i li remenin l'inconscient i el subconscient. No volen ser inquietats. Paguen perquè els facin pessigolles, no perquè els fiquin el dit a l'ull. Són savis. I els fans del fantàstic estem una mica pertorbats.

I, aleshores, com pot haver triomfat aquí, en el país del "no em vingui amb collonades", *La pell freda* d'en Piñol? La paradoxa no és tan difícil de desentrellar: Perquè els monstres de *La pell freda* finalment resulten domesticables. El missatge és evident: Els altres, en aparença, són diferents -i ens fan semblar més guapos-, però en essència són com nosaltres, uf!, respiro, i nosaltres mateixos no som tan rars com deia Kafka, nosaltres som nosaltres -i demà serà un altre dia-, un clixé controlable i tranquil·litzador. Nosaltres podem ser maniàtics, obsessius, violents, però estranys, això no. Els granotots d'en Piñol acaben com immigrants assimilables i contractables per a feines humils. Aprendran català a la segona part que ja prepara Sánchez Piñol. Dormiu tranquils, catalans. De la immigració no podem esperar res de dolent, tot i que ens alarmin des de la tele amb cèl·lules terroristes adormides. Són tan normals com nosaltres. O més.

Ves que Piñol hagués deixat un final obert com Kafka a *El castell*. Ves si hauria tingut tant d'èxit, l'eixerit Piñol. Ves que el protagonista hagués decidit emigrar al fons marí a fer vida de granotot com el de "L'ombra sobre Insmouth" de Lovecraft.

Mama, por.

Ves què hauria passat si es demostra que els granotots de *La pell freda* són tan incomprensibles i estranys com el nostre propi inconscient. Com la majoria dels nostres malsons que maldem per no recordar...

La força de *La pell freda* és la força intensa i tranquil·litzadora del clixé. Un clixé, si es vol, no tan suat com els clixés que infesten "El cor de la ciutat", amb la filantròpica missió de proporcionar plàcides digestions a bona part de la societat catalana. Els granotots, almenys, fins que Piñol ens els fa comprendre al final, resulten inquietantment estranys durant moltes pàgines. Al final, Piñol ens els fa familiars i assimilables. Es comporta com un pare responsable calmant el nen després de patir un malson.

Un altre exemple revelador. La pel·li coreana *The Host* (no se us acudeixi perdre-us-la). El monstre resulta diferent i rar, al principi. Cap al final ja no se'ns fa més estrany que la invasió de meduses de cada estiu. En canvi, els que resulten fantàstics -en les dues accepcions- i commovedors són els humans. Són un gran exemple de concreció borratxa i meravellosa.

Quan la literatura fantàstica s'acull als clixés i als camins gastats, paradoxalment, viatja cap al realisme. Cap al realisme domèstic. L'enèsima pel·lícula sobre cases encantades, les sagues tipus *Harry Potter*, ja entren de ple en una literatura realista encoberta. Aquests dracs, bruixots i encanteris, i granotots lovecraftians domesticats, ja formen part de la família. No ens poden sorprendre per enlloc (tret, és clar, dels nens virginals que tenen com a punt de referència la literatura infantojuvenil de lectura obligatòria, al costat de la qual *Harry Potter* és la vuitena meravella).

Els grans hits comercials del cinema i la literatura fantàstics actuals han perdut la capacitat d'inquietar-nos o meravellar-nos. A un amant de la literatura fantàstica genuïna (que tingui Borges, Lem, Cortázar, Lovecraft, Kafka, Lewis Carroll, etc., etc., en un altaret de casa) un monòleg qualsevol de Joan Capri li pot satisfer més l'ànima de meravelles.

Òscar Pàmies

RELAT

El judici de Salomó

En aquell temps es van presentar davant del rei Salomó dues prostitutes, i una d'elles li digué:

-Atén-me, senyor meu. Jo i aquesta dona vivim en una mateixa casa, i jo vaig tenir un fill estant amb ella sota el mateix sostre. Al cap de tres dies del meu part, aquesta dona també va tenir un fill. Estàvem juntes i no hi havia ningú més a la casa, fora de nosaltres dues. Una nit, el fill d'aquesta dona es va morir perquè dormint ella s'havia ajagut damunt seu i l'havia ofegat. Llavors es va llevar a mitjanit, va prendre el fill que jo tenia al meu costat, mentre aquesta serventa teva dormia, se'l va posar a la vora i va deixar al meu costat el seu fill mort. Al matí, quan em vaig llevar per donar de mamar al meu fill, vaig trobar-lo que era mort. Però quan me'l vaig mirar bé a la llum del dia, em vaig adonar que no era el fill que jo havia infantat.

L'altra dona va replicar:

-No és veritat! El meu fill és el viu, i el teu és el mort!

Però l'altra contestava:

-Mentida! El teu fill és el mort, el meu és el viu!

I així discutien davant del rei.

Mentrestant, el rei reflexionava: "L'una diu: El meu fill és el viu, i el teu és el mort, mentre l'altra assegura: No és així; el teu fill és el mort i el meu és el viu."

Llavors el rei ordenà:

-Cloneu-los, i que no se'n parli més.

Els funcionaris, escrupolosos complidors, es van emportar les mares i els nadons. Tot Israel va saber la decisió del rei, i li tenien un gran respecte, perquè van veure que en ell hi havia una saviesa divina per a fer justícia.

L'endemà, a l'hora que Salomó administrava justícia, es van presentar davant del rei dues prostitutes idèntiques, cadascuna de les quals duia als braços un nadó mort, tots dos idèntics, i dues prostitutes també idèntiques entre si, cadascuna amb un nadó viu als braços, tots dos idèntics. I dues de les dones idèntiques, alhora, amb una veu idèntica, digueren:

-Ateneu-nos, senyor nostre...

A. Munné-Jordà

Recordeu que el número 6, corresponent a setembre-octubre, estarà a la xarxa a començament de setembre.